

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 281/2019-13

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ileana Vinja kao predsjednice vijeća, te Ranka Marijana i Perice Rosandića kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice - specijalistice Maje Ivanović Stilinović kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. I. S. i opt. R. J., zbog kaznenih djela iz članka 337. st. 4. u vezi članka 37. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 105/04., 84/05. i 71/06. - dalje: KZ/97.) i dr., odlučujući o žalbi državnog odvjetnika, podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 17. listopada 2018., broj K-18/18, u sjednici održanoj 28. listopada 2021., u prisutnosti u javnom dijelu zamjenice Glavne državne odvjetnice Republike Hrvatske Gordane Križanić, opt. I. S., njegove braniteljice J. S., odvjetnice iz Z. i braniteljice opt. R. J., K. V., odvjetnice iz Z.,

presudio je:

I. U povodu žalbe državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti, preinačuje se pobijana presuda u odnosu na opt. I. S. i opt. R. J. zbog kaznenog djela iz članka 337. st. 1. u vezi s člankom 37. KZ/97., iz toč. 2) izreke, te se izriče:

na temelju članka 452. toč. 6. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/13., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17. i 126/19. - dalje: ZKP/08.),

protiv

opt. I. S., osobni podaci kao u prvostupanjskoj presudi, i

opt. R. J., osobni podaci kao u prvostupanjskoj presudi

ODBIJA SE OPTUŽBA

da bi

2) dana 20. ožujka 2009. u B., Republika Srbija, za vrijeme službenog posjeta V. R. H. i hrvatskih gospodarstvenika Republici Srbiji, nakon što je pokojni I. M.¹, kao predsjednik Uprave trgovačkog društva H. d.d. najprije odbio zahtjev II optuženog R. J. da trgovačkom društvu D. d.d. u njegovom većinskom vlasništvu H. d.d. odobri pozajmicu od 15 milijuna kuna, I optuženi I. S., kao predsjednik V. R.H, koristeći se činjenicom da je trgovačko društvo H. d.d. u cijelosti u vlasništvu Republike Hrvatske, na traženje II optuženog R. J. i u njegovom prisustvu, od predsjednika Uprave

trgovačkog društva H. d.d. I. M.¹ zatražio da trgovačko društvo H. d.d. odobri trgovačkom društvu D. d.d. u pretežitom vlasništvu II opt. R. J. zajam od 15 milijuna kuna, na što je I. M.¹, budući se radilo o zahtjevu predsjednika V. R. H. koja imenuje upravljačku strukturu društva H. d.d., pristao, te je postupajući po traženju I optuženog I. S., u namjeri da društvu D. d.d. neosnovano omogući korištenje financijskih sredstava H.-a d.d., protivno odredbi članka 25. Statuta H.-a, bez odluke Uprave društva, kao i protivno odredbi članka 23. Pravilnika o financijskom poslovanju H. e. d.d., u situaciji nepovoljnog stupnja likvidnosti trgovačkog društva H. d.d. i unatoč tome što društvo H. d.d. drugim društvima izvan H. g. nije odobravalo pozajmice, 24. ožujka 2009. s odgovornim osobama trgovačkog društva D. d.d. zaključio ugovor o zajmu broj ... temeljem kojeg je trgovačko društvo H. d.d. trgovačkom društvu D. d.d. isplatilo zajam od 15.000.000,00 kuna s rokom povrata od 60 dana i kamatom od 10,50%, pa kako zajam u ugovorenom roku nije vraćen, 19. lipnja 2009. zaključio dodatak 1. ugovora o zajmu ... kojim je produljen rok povrata zajma do 30. lipnja 2009., zatim 6. srpnja 2009. zaključio dodatak 2. ugovora o zajmu ... kojim je produljen rok povrata do 31. srpnja 2009., te 31. srpnja 2009. zaključio dodatak 3. ugovora o zajmu kojim je produljen rok povrata do 31. kolovoza 2009., a dana 4. rujna 2009. i dodatak 4. ugovora o zajmu kojim je produljen rok povrata do 30. rujna 2009., koji je zajam trgovačko društvo D. d.d. vratilo tek početkom listopada 2009. godine,

dakle, optuženi I. S. i optuženi R. J. drugoga s namjerom potaknuli da kao odgovorna osoba s ciljem da drugoj pravnoj osobi pribavi kakvu neimovinsku korist, iskoristi svoj položaj i prekorači granice svoje ovlasti,

pa da bi time:

optuženi I. S. i optuženi R. J. počinili kazneno djelo protiv službene dužnosti, poticanjem na zlouporabu položaja i ovlasti, opisano i kažnjivo po članku 337. stavak 1. u vezi članka 37. KZ/97.

Uslijed ove odluke, žalba državnog odvjetnika u tom dijelu je bespredmetna.

II. Žalba državnog odvjetnika u ostalom dijelu se odbija kao neosnovana, te se u pobijanom a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

1. Pobijanom su presudom opt. I. S. i opt. R. J., na temelju članka 453. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 143/13., 152/14. i 70/17.), oslobođeni optužbe zbog kaznenih djela protiv službene dužnosti, i to zbog kaznenog djela pod točkom 1) izreke – poticanjem na zlouporabu položaja i ovlasti, opisano u članku 337. stavak 4. u vezi članka 37. KZ/97., a kažnjivo po članku 337. stavak 4. u vezi članka 37. KZ/97., i zbog kaznenog djela pod točkom 2) izreke – poticanjem na zlouporabu položaja i ovlasti, opisano i kažnjivo po članku 337. stavak 1. u vezi članka 37. KZ/97.

2. Na temelju članka 149. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 143/13., 152/14. i 70/17.), troškovi kaznenog postupka, te nužni izdaci optuženika i nužni izdaci i nagrada njihovih branitelja pali su na teret proračunskih sredstava. Primjenom članka 560. stavak 3. ZKP/08. ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 143/13., 152/14. i 70/17.) odbijen je prijedlog državnog odvjetnika za oduzimanje imovinske koristi od TD D. d.d. u iznosu 1.954.758,48 kuna, te od TD D. P. d.d. u iznosu 1.879.024,49 kuna, dok je oštećeno TD H. d.d. upućeno imovinskopравни zahtjev ostvarivati u parnici.
3. Protiv ove presude žalbu je podnio državni odvjetnik, zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja uz tvrdnju kako „... iskaz I. M.¹ u svakom slučaju nije odlučujući dokaz ...", uslijed čega predlaže pobijanu presudu ukinuti i predmet vratiti na ponovno odlučivanje.
4. Odgovor na žalbu podnio je opt. I. S., putem svoje braniteljice J. S., odvjetnice iz Z., a R. J. je podnio dva odgovora na žalbu. Jedan putem branitelja D. J., odvjetnika iz Z., a drugi putem braniteljice K. V., odvjetnice iz Z. Odgovori optuženika na žalbu državnog odvjetnika sadrže tvrdnju kako je iskaz I. M.¹ jedini (odlučujući) dokaz, a radi se o nekonfrontiranom dokazu optužbe, te iznose suglasan prijedlog, odbiti žalbu kao neosnovanu.
5. Prije održavanja sjednice vijeća spis je, na temelju članka 474. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. - odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/13., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17.), dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.
6. Na temelju članka 475. ZKP/08., o sjednici drugostupanjskog vijeća, uredno su izviješteni opt. I. S. i njegova braniteljica J. S., opt. R. J. i njegovi branitelji K. V. i D. J., te zamjenik Glavne državne odvjetnice Republike Hrvatske. Sjednici su prisustvovali opt. I. S. (putem audio-video uređaja) i braniteljica J. S., braniteljica opt. R. J., K. V. te zamjenica Glavne državne odvjetnice Republike Hrvatske Gordana Križanić.
7. Ispitujući pobijanu presudu u povodu žalbe državnog odvjetnika, a po službenoj dužnosti u skladu s člankom 476. st. 1. toč. 2. ZKP/08., utvrđen je u odnosu na toč. 2) izreke i kazneno djelo poticanja na zlouporabu položaja i ovlasti iz članka 337. st. 1. u vezi članka 37. KZ/97., nastup zastare kaznenog progona, čime je ostvarena povreda kaznenog zakona iz članka 469. toč. 3. ZKP/08. Naime, optuženicima je, između ostaloga, stavljeno na teret da su 20. ožujka 2009. drugoga s namjerom potaknuli da kao odgovorna osoba drugoj pravnoj osobi pribavi kakvu neimovinsku korist. Radi se o kaznenom djelu za koje je, u to vrijeme, bila propisana kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine. Primjenom članka 19. st. 1. al. 5. u vezi članka 20. st. 6. KZ/97., zastara kaznenog progona bi u tom slučaju nastupila protekom šest godina od počinjenja kaznenog djela. Budući da zastara kaznenog progona nije nastupila prije izmjene Kaznenog zakona, to je na temelju odredbe

članka 81. st. 1. al. 5. i st. 3. Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. - ispravak, 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21. - dalje: KZ/11.), koja se sukladno odredbi članka 86. KZ/11. treba primijeniti u ovoj situaciji, zastara kaznenog progona je nastupila protekom dvanaest godina od počinjenja odnosno kaznenog djela. S obzirom da je zastara kaznenog progona negativna pretpostavka kažnjivosti, na koju sud pazi po službenoj dužnosti, trebalo je pobijanu presudu, u tom dijelu, preinačiti te odbiti optužbu protiv opt. I. S. i opt. R. J., zbog kaznenog djela iz članka 337. st. 1. u vezi članka 37. KZ/97., uslijed čega je žalba državnog odvjetnika, u tom dijelu, bespredmetna.

8. Žalba državnog odvjetnika u ostalom dijelu, kako u odnosu na opt. I. S. tako i u odnosu na opt. R. J., je neosnovana.

9. Državni odvjetnik nije u pravu kada tvrdi da prvostupanjski sud kazneni postupak „... nije promatrao u cijelosti ...“, nije je u pravu kada tvrdi da postoje „... dostatni čimbenici protuteže ...“, niti je u pravu kada tvrdi kako je „... iskaz I. M.₁ pokrijepljen iskazima drugih svjedoka, te materijalnom dokumentacijom i u svakom slučaju nije odlučujući dokaz ...“.

10. Prvostupanjski sud je, promatrajući kazneni postupak u cjelini, utvrdio kako je raniji suokrivljenik, I. M.₁, svojim iskazom postao svjedok optužbe, te pravilno zaključio da svatko tko je optužen, ima pravo ispitati svjedoke optužbe. Kako obrana to svoje pravo nije mogla ostvariti, radi se o nekonfrontiranom iskazu, o čemu će kasnije biti više riječi.

11. Žalitelj iznosi tezu kako se „... H. d.d. nalazio u izrazito teškoj financijskoj situaciji ... istovremeno u takvoj situaciji samo je društvima R. J. odobran popust na cijenu električne energije ...“, pa to povezuje sa utvrđenjem kako su opt. I. S. i opt. R. J. bili „... u više nego korektnim odnosima ...“. Potom, na temelju ovih „nespornih činjenica“, iznosi tezu kako prvostupanjski sud nije „... temeljito i oprezno procijenio vjerodostojnost iskaza neprisutnog I. M.₁ ...“ i na kraju promatrao kazneni postupak u cjelini.

12. Ukoliko se „temeljito i oprezno procjenjuje vjerodostojnost iskaza neprisutnog I. M.₁“, nameće se zaključak kako njegov iskaz nije logična cjelina. On je, prilikom prvog ispitivanja na Državnom odvjetništvu, vezano za odobravanje popusta na cijenu električne energije trgovačkim društvima D. d.d. i D. P. d.d. i kupnju njihove nekretnine na Ž., rekao da nije ni od koga bio potaknut. Prilikom drugog i trećeg ispitivanja, bitno je izmijenio svoj raniji iskaz, točnije svoju obranu, te izjavio kako je izravno bio potaknut od strane opt. I. S., a neizravno i od opt. R. J.

13. Prilikom prvog ispitivanja I. M.₁ je rekao da je H. 2008. izdala dozvole za opskrbu električnom energijom i nekim drugim pravnim subjektima, koji su mogli pokriti cijelo područje. Na taj je način TD H. d.d. dobilo izravnu konkurenciju, pa su „... članovi uprave razmišljali kako da ne izgube kupce ...“. S tim povezano je potvrdio da im je TD D. d.d., 28. studenog 2008., uputilo dopis kojim su tražili sniženje cijene električne energije odnosno popust od 10,99% na tadašnje cijene, koje je on i odobrio. I. M.₁ je, tada, opravdavao takav svoj postupak, te opširno iskazivao o

pregovorima i pismu namjere kako bi od TD D. P. d.d. i D. d.d. kupili njihovu zgradu na Ž. Naime, opt. R. J. im je ponudio kupnju te zgrade, a ideja TD H. d.d. je bila da presele sva svoja društva koja su bila podstanari na raznim lokacijama u tu zgradu. Vrijednost zgrade je bila procijenjena na oko 60.000.000,00 do 70.000.000,00 kuna, a dugovi TD D. P. d.d. i TD D. d.d. su bili manji, na razini od oko 40.000.000,00 kuna. U konačnici bi se time, najvjerojatnije, riješilo plaćanje dugova.

14. Ukoliko se „temeljito i oprezno procjenjuje vjerodostojnost iskaza neprisutnog I. M.1“, proizlazi da je prilikom prvog ispitivanja rekao da je popust odobren zbog interesa da se zadrži velikog potrošača, u situaciji kada im se na tržištu pojavila konkurencija. Također je rekao da mu je kupnja nekretnine na Ž. bila interesantna radi smještanja službi na jednom mjestu, za što su interes pokazali i drugi članovi uprave. Naravno da „... vjerodostojnost iskaza neprisutnog I. M.1 ...“ treba cijeliti kako u kontekstu tog prvog, tako i u kontekstu njegovih kasnijih iskaza, kada je izravno teretio opt. I. S., a neizravno i opt. R. J. I. M.1 je tada bio decidan, kako mu je opt. I. S. rekao da mu se TD D. d.d. žalilo jer su im podigli cijenu električne energije i to nisu trebali napraviti bez dogovora s resornim ministarstvom. On mu je objasnio da su već poslali račune po novim cijenama, pa može jedino dati popust po modelu koji TD I. d.d. primjenjuje na TD H. d.d. pri prodaji plina, a opt. S. je samo rekao "dajte D. popust" što mu je on onda i obećao.

15. Državni odvjetnik nije u pravu kada tvrdi da optuženici „... u svojim obranama nisu opovrgnuli iskaz I. M.1 ...“, niti je u pravu kako je "... iskaz I. M.1 pokrijepljen iskazima drugih svjedoka, te materijalnom dokumentacijom ...“.

16. Suprotno tvrdnji žalitelja, opt. I. S. i opt. R. J. su, jasno i nedvosmisleno, osporavali počinjenje odnosnih kaznena djela. Tako je opt. I. S. naglasio kako ništa od onog što je navedeno u optužnici, a što ga inkriminira, nije istina. Napomenuo je da je TD D. izvezio više od 90% svoje proizvodnje, i stoga bio „posebno dragocjen“, ali je porekao bilo kakvu kaznenu odgovornost u odnosu na navode iz optužnice. Premda je izvoz bio „motor jačanja gospodarstva“, on kao predsjednik V. nije ulazio u detalje i nije davao nikakve upute ni naloge za prodaju jeftinije struje, ili davanje pozajmice navedenim trgovačkim društvima. Opt. R. J. je istaknuo kako on nije niti u jedan od navedenih poslova bio izravno uključen. Uprava TD D. d.d. je pregovarala s nadležnim službama TD H. d.d., a što je sve i dokumentirano. Naglasio je kako se zaboravlja da je TD D. d.d., kao treći najveći potrošač struje u Republici Hrvatskoj, uživalo povlaštenu tarifu i imalo popust do 18 %. Uvod u cijelo „ovo događanje“ bilo je pismo namjere o kupoprodaji nekretnine, jer je TD H. „... imalo slučaj K. u., gdje im se urušila zgrada ...“.

17. Nasuprot žalbenim tvrdnjama kako je "... iskaz I. M.1 pokrijepljen iskazima drugih svjedoka, te materijalnom dokumentacijom ...“, ispitani svjedoci nisu potvrdili iskaz I. M.1 u dijelu u kojem je, izravno ili neizravno, teretio optuženike, niti na to upućuje dokumentacija u spisu predmeta. Svjedok I. M.2, koji je bio direktor TD H. O. d.d., iskazao je kako ga je I. M.1 pitao da li bi se računi za električnu energiju izdani kupcima TD D. d.d. i TD D. P. d.d. mogli kompenzirati. Tada mu je M.1 rekao da ima naznaka da bi TD H. d.d. kupio nekretninu na Ž. od TD D. d.d., a kasnije mu je potvrdio da je sačinjeno i pismeno namjere. Kao razlog za kupnju naveo je

obustavljenu gradnju zgrade zbog urušavanja K. u. S time povezano, svjedok N. R., član uprave TD H. d.d. za ..., je izjavio kako ga je I. M.₁ zadužio da se angažira oko kupovine te nekretnine na Ž. U pismu namjere je bilo predviđeno da će TD H. d.d. podmiriti kupoprodajnu cijenu nekretnine, na način da će se s istom kompenzirati račun TD D. d.d. za isporučenu električnu energiju. Suglasno ovom svjedoku, iskazivao je i F. B., direktor Direkcije za ... TD H. d.d., koji je rekao kako je u pismu namjere bilo naznačeno da će se kupoprodajna cijena podmiriti kompenzacijom s računa ispostavljenim TD D. d.d. za električnu energiju. Zbog toga ga je I. M.₁, tijekom svibnja 2009., zadužio da odgovorne osobe TD E. R. d.o.o., H. O.-a i računovodstvo TD H. d.d. izvijesti da se vode pregovori oko kompenziranja potraživanja prema TD D. d.d. i TD D. U tom pravcu je iskazivao i svjedok L. B., koji je 25. rujna 2009. imenovan za predsjednika Uprave TD H. d.d., a koji je rekao kako mu je I. M.₂ dostavio kopiju pisma namjere o prodaji nekretnine, iz koje je bilo vidljivo da se izražava namjera TD H. d.d. da od TD D. d.d. kupi nekretninu, kao da i u tom periodu TD H. d.d. neće povećavati cijenu električne energije. Svjedok V. K., rukovoditelj Službe za ... u TD H. O. d.d., je iskazao da je tijekom 2009. direktor M.₂ na jednom kolegiju rekao da se kupcima TD D. d.d. i D. P. d.d. neće povećavati cijena struje, a spomenuo je i pismo namjere i kompenzaciju sa cijenom zgrade na Ž. koju je TD H. d.d. i trebalo kupiti.

18. Suglasno ovim svjedocima, koji su bili suradnici I. M.₁, i zaposlenici TD D. d.d. i D. P. d.d. (V. H. pravnik, L. D. član Uprave, J. P. član NO, B. O. glavni specijalist za komercijalne poslove, A. M. voditeljica knjigovodstva, E. M. izvršni direktor, M. S. rukovoditeljica službe financija, Ž. K. savjetnica Uprave, R. D. prokuristica, D. B. direktor proizvodnje, D. L. rukovoditelj službe razvoja te P. P.) su potvrdili kako su trgovačka društva D. d.d. i D. P. d.d. bila veliki potrošači električne energije i stoga su spadala u red povlaštenih kupaca. Govorili su o recesiji koja se 2008. počela odražavati i na poslovanje TD D. d.d. i TD D. P. d.d., te o pregovorima za dobivanje popusta na netom povećane cijene električne energije. Također su iskazivali i o pregovorima s TD H. d.d. o kupoprodaji njihove nekretnine na Ž. i o pismu namjere u kojem je bio sadržan sporazum o prijeboju njihovih dugovanja za električnu energiju s kupoprodajnom cijenom nekretnine koju je TD H. d.d. od njih trebalo kupiti. Svjedokinja V. M. P., izvršna direktorica u TD D. d.d., je iskazala kako je, nakon ispostavljanja fakture od 31. listopada 2008. za cijenu električne energije po povećanim cijenama, u dva navrata oštro reagirala zahtijevajući od I. M.₂ ispostavu nove fakture po starim cijenama. Nakon pregovora koje je ona vodila s M.₂, u konačnici je dogovoreno da će se električna energija za četvrti kvartal 2008. plaćati po starim cijenama.

19. Vezano uz kupnju nekretnine na Ž. u vlasništvu TD D. d.d., Ž. T., predsjednik ... TD H. d.d. je iskazao kako je, jednom prilikom na jutarnjoj kavi u TD H. d.d., predsjednik uprave I. M.₁ rekao da je odozgo dobio nalog da TD H. d.d. kupi ovu nekretninu na Ž. O „nalogu odozgo“ je iskazivao i sam I. M.₁, kada je odstupio od svog prvog iskaza i tvrdnje da ni od koga nije bio potaknut vezano uz kupnju nekretnine. U svom, kasnijem, iskazu je naveo da je znao da je opt. R. J. osoba od povjerenja opt. I. S., kada mu je R. J. iznio prijedlog da TD H. d.d. kupi nekretnine u vlasništvu TD D. d.d. na Ž. Tjedan dana nakon toga, nazvao ga je potpredsjednik V. R. i ministar ... D. P. i rekao da je razgovarao sa opt. R. J. i da ne prekida pregovore

o kupnji nekretnine, te mu je D. P. „... naložio da TD H. d.d. mora ići u kupnju ...“. I. M.₁ je, za razliku od svog prvog iskaza, iskazao kako je postupao po nalogu potpredsjednika V. i ministra ... D. P. i zato je potpisao pismo namjere o kupnji nekretnine TD D. d.d. na Ž.

20. Kao što je već navedeno, I. M.₁ je prilikom prvog ispitivanja na državnom odvjetništvu rekao kako ni od koga nije bio potaknut i obrazložio motive svojih postupaka. Kod drugog i trećeg ispitivanja, izmijenio je obranu i svoje postupke pravdao tvrdnjom kako je na to bio potaknut od opt. I. S. koji mu je, sa pozicije premijera, naložio postupanje u korist D. d.d. i D. P.

21. S obzirom da je I. M.₁, svojim iskazom sagledanim u cjelini, izravno teretio za poticanje opt. I. S., a neizravno i opt. R. J., sud prvog stupnja je njegov iskaz analizirao i stavio kontekst sa svim drugim provedenim materijalnim i personalnim dokazima. Određene tvrdnje iz njegovog iskaza ocijenio je vjerodostojnim, jer su potvrđene materijalnom dokumentacijom, vještačenjem te iskazima ispitanih svjedoka. Tako je utvrđeno kako je do umanjenja jedinične cijene električne energije i angažirane snage povlaštenim kupcima, TD D. d.d. i TD D. P. d.d., došlo kao rezultat obračunavanja popusta bez pisane odluke Uprave TD H. d.d., o čemu su iskazivali svjedoci i vještak, a o tome postoji i materijalna dokumentacija. Međutim, između utvrđenja koja se odnose na postupke I. M.₁ i kaznenih djela koja su optuženicima stavljena na teret, prema raspoloživim dokazima, nema jasnih poveznica osim tvrdnje I. M.₁.

22. Bitan dio iskaza I. M.₁, kada izrijekom označava opt. I. S. kao svog poticatelja, nije potkrijepljen drugim dokazom, ni materijalnim niti personalnim. O tome da bi opt. I. S. to učinio na prethodno traženje opt. R. J., ne samo da nema jasnih i nedvojbenih dokaza, nego ni I. M.₁ o tome, izravno, ne govori. Naravno da se zato, pod pretpostavkom da su optuženici poduzeli određene radnje prema I. M.₁, nisu mogle utvrditi ni bitne pretpostavke poticanja: je li postojala namjera da ga se navede na počinjenje kaznenog djela, odnosno je li donošenje odluke I. M.₁ o umanjenju jedinične cijene električne energije, bila izravna posljedica čina poticatelja.

23. Analizirajući iskaz I. M.₁ u cjelini, prvostupanjski sud je, pravilno, utvrdio da je on postao svjedok optužbe. Međutim, sud je utvrdio nepostojanje drugih dokaza te „... dostatnih čimbenika protuteže ...“, koji bi potvrdili njegov iskaz kao svjedoka optužbe i opovrgnuli obrane optuženika.

24. Nema dvojbe kako obrana nije mogla ostvariti svoje pravo ispitati I. M.₁ ni u jednom stadiju postupka. Na taj je način povrijeđeno načelo kontradiktornosti i konfrontacijsko pravo optuženika.

25. Načelo kontradiktornosti i konfrontacijsko pravo optuženika sastavni su dijelovi prava na pravični postupak, prava koje je zajamčeno Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Načelo jednakosti oružja, u odnosu na ispitivanje svjedoka, sadržano je u odredbi članku 6. stavku 3. točki d) Europske konvencije, s time da Europski sud za ljudska prava sadržaj pojma svjedok tumači prošireno, na način da se pojam svjedok odnosi na sve dokaze optužbe. U

svakom slučaju, mogućnost okrivljenika ispitati i osporavati dokaze optužbe, neizostavan je aspekt načela kontradiktornosti i načela jednakosti oružja, a upravo su to konstitutivni elementi konvencijskog prava na pravični postupak. Poštovanjem prava obrane da se svjedoci optužbe pozivaju pred sud i ispituju pod jednakim uvjetima, omogućuje se jednakopravni položaj okrivljenika i tužitelja u poduzimanju procesne radnje ispitivanja svjedoka optužbe. Okrivljenikovo konfrontacijsko pravo iz čl. 6. st. 3. t. d) Europske konvencije nije apsolutno, ali ograničenje tog minimalnog prava obrane mora biti dostatno kompenzirano kako bi kazneni postupak, kao cjelina, bio pravičan.

26. Opseg „čimbenika protuteže“ koji bi bili potrebni da postupak u cjelini bude pravičan, ovisi o kompenzirajućoj snazi tzv. potkrjepljujućih dokaza. Što su potkrjepljujući dokazi snažniji, to je manje vjerojatno da će nekonfrontirani dokaz biti odlučujući. Što je taj „hendikepirani dokaz“ važniji to „čimbenici protuteže“, dakle potkrjepljujući dokazi, moraju imati veću dokaznu snagu kako bi postupak, promatran u cjelini, bio pošten.

27. Državni odvjetnik se, u prilog svojih tvrdnji kako postupak „promatran u cjelini nije bio nepošten“, poziva na presudu Europskog suda za ljudska prava od 26. srpnja 2018. (*NK protiv Njemačke, Zahtjev br. 59549/12*), pri čemu, grubo, zanemaruje temeljna utvrđenja sadržana u toj presudi koja se bitno razlikuju od utvrđenja u ovom kaznenom postupku. Naime, u predmetu *NK protiv Njemačke*, Europski sud za ljudska prava je, između ostaloga, utvrdio „... da iskazi RK nisu bili jedini dokaz ...“ (stavak 58 presude), a potom izrijeком zaključio kako je osuda „... potkrijepljena i drugim značajnim čimbenicima ... „ (stavak 58 presude), odnosno „... kako postoje i drugi dovoljno jaki dokazi ...“ (stavak 61 presude), uslijed čega su „... čimbenici protuteže mogli nadoknadili nedostatke ...“ (stavak 62 presude).

28. Žalitelj, pozivajući se nekritički na praksu Europskog suda za ljudska prava, zanemaruje da je (*u predmetu Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva*) zaključeno kako je uvijek važno utvrditi postoje li „... dovoljni čimbenici protuteže ...“. Kod ocjene da li je došlo do povrede prava na pravično suđenje, sagledava se dokazni postupak u cjelini (*Gäfgen protiv Njemačke[GC], br. 22978/05, st. 175, ECHR 2010.*). Ispitivanje sveukupne pravičnosti postupka, prema članku 6. stavku 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, provodi se cijeneći opseg u kojem su pružene procesne mogućnosti obrani da se suprotstavi „hendikepiranim dokazima“ (*John Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 8. veljače 1996.*).

29. Državni odvjetnik, nadalje, zanemaruje kako domaće pozitivno kazneno postupovno pravo, vrlo strogo uređuje situaciju kada svjedok nije ispitan uz poštivanje načela kontradiktornosti. Naime, članci 234. i 235. ZKP/08. propisuju da se tada može pročitati njegov raniji iskaz ali se, primjenom odredbe članka 411. st. 4. ZKP/08., na takvom iskazu ne može isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljiti osuđujuća presuda.

30. Ukoliko je nekonfrontirani dokaz isključivi ili u odlučujućoj mjeri temelj za osudu, a što bi argumentum a contrario značilo da se na postojećim, konfrontiranim

dokazima ne može utvrditi da je okrivljenik počinio djelo koje mu je stavljeno na teret, onda je jasno kako se na takvom nekonfrontiranom, dakle „hendikepiranom“ dokazu, ne može temeljiti osuđujuća presuda.

31. Kao što je to već više puta navedeno, u spisu predmeta, osim nekonfrontiranog iskaza I. M.¹ i to iskaza koji nije dosljedan i konzistentan, ne egzistiraju drugi „čimbenici protuteže“ koji bi potvrdili njegov iskaz u dijelu u kojem izravno ili neizravno tereti optuženike.

32. Donošenje osuđujuće presude, koja bi se isključivo ili u odlučujućoj mjeri temeljila na „hendikepiranom dokazu“, predstavljalo bi očitu povredu prava na pravičan postupak.

33. S obzirom da opt. I. S. i opt. R. J. u potpunosti osporavaju da bi počinili kaznena djela na način i pod okolnostima kako im je to optužnicom stavljeno na teret, prvostupanjski sud je zaključio kako njihove obrane nisu s uspjehom osporene u dokaznom postupku. Stoga je, pravilno, donio odluku kojom se optuženici oslobađaju optužbe, jer nije dokazano da bi počinili kaznena djela za koja se optužuju.

34. Za svoja je utvrđenja prvostupanjski sud dao je valjano i logično obrazloženje, koje prihvaća i Vrhovni sud Republike Hrvatske kao drugostupanjski sud i na koje se upućuje žalitelj.

35. Drugostupanjski sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom i iz osnova iz kojih se pobija.

36. Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud, ispitujući pobijanu presudu po službenoj dužnosti, u skladu s člankom 476. st. 1. toč. 1. i 2. ZKP/08., nije našao da bi bila ostvarena ni bitna povreda odredaba kaznenog postupka niti neka druga povreda kaznenog zakona na štetu optuženika, osim one o kojoj je bilo riječi, a na koje povrede drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

37. Slijedom iznesenog trebalo je, na temelju člankom 486. st. 1. ZKP/08., odlučiti kao pod toč. I. izreke ove presude, a na temelju članka 482. ZKP/08., kao pod toč. II. izreke ove presude.

Zagreb, 28. listopada 2021.

Predsjednica vijeća:
Ileana Vinja, v.r.